

התחתון, שהוא היסוד, היה שלשים ושתים על שלשים ושתים מכל צד?

ב-ד **וכי תימא דגייז ליה**, שהיה סותר את בנין היסוד [אחר שיבש] באותן האמות שבחלק יהודה, ולא תיקשי לרב.

אי אפשר לומר כן, דהא **"אבנים שלמות"**6 **כתיב!** שיהיו חלקות בלא פגימות, ואי אפשר לסתירה להיות חלקה?!?

ומתריצין: **דמחית מידי מתותיה**. היה מניח עץ גדול בתוך המלבן לכל גובהו על חלקו של יהודה, **ושקיל ליה**. אחר שיבש קצת, נטלו משם, ונשאר מקומו חלק.

ומביאה הגמרא ראייה לאופן העשייה הזה: **דאי לא תימא הכי, הא דאמר רב כהנא:** אבנים של קרנות חלולות היו, נקבים עמוקים היו בארבע קרנות המזבח כדי שיפול בהן דם החטאת ויבלע בתוכן, **דכתיב "ומלאו כמזרק כזויות מזבח"**, ומשמע שהיה לזויות, דהיינו הקרנות, בית קיבול כמזרק.

ותיקשי, **הכא נמי יש לתמוה**, כיצד נעשו

הנקבים הללו, והרי **"אבנים שלמות"** אמר **רחמנא**, ועל ידי עשית הנקבים הלא נפגמו האבנים?

אלא, על כרחנו לומר, **דמחית מידי מתותיה ושקיל ליה**, נתן מקלות וקסמין דקין בשעת הבנין, וכשיבש הוציאן משם, ונשאר מקומן חלול.

הכא נמי ביסוד המזבח מדובר באופן **דמחית מידי מתותיה, ושקיל ליה**.

דרש רבא: מאי דכתיב [שמואל א יט] **"וילך דוד ושמואל וישבו בנויות ברמה"**. וכי מה **ענין נויות אצל רמה?** והלא שני מקומות הם. **אלא**, מלמד הכתוב **שהיו יושבין ברמה**, עירו של שמואל, **ועוסקין בנויו של עולם**, למצוא סימוכין מן התורה היכן המקום של בית הבחירה.

אמרי: **כתיב "וקמת ועלית אל המקום"**, מלמד **7 שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות**. [לא נלמד מפסוק זה, ולא שייך לעניננו, והובא כאן דרך אגב]. **לא הווי ידעי דוכתיה היבא**, היכן ובגבול איזה שבט הוא המקום

שפסק באמת [שם הי"ז].

6. התוס' הקשו מדוע לא יכלו לנסר את האבנים על ידי השמיר, וכתבו שאין לומר שהיה נשאר עדיין פגימה כחגירת צפורן שהוא פסול למזבח, שהרי גם באבני בית המקדש נאמר **"אבן שלמה"**, ומכל מקום אמר רבי יהודה שהיו מנסרים בשמיר, והניחו בקושיא.

והר"י קורקוס [בית הבחירה א יד] כתב שבאמת היה נשאר אחרי השמיר פגימות כחגירת צפורן, ורק שבאבני בית המקדש שלא נאמר

בפירוש בתורה שיהיו שלימות, והוא רק מדברי קבלה, ולכן לא נפסל בו בפגימה כזאת, אבל באבני מזבח הדין אבנים שלימות הוא מן התורה שהרי נלמד כן מהפסוק שבתורה, ולכן פוסל בו גם כחגירת צפורן, ועיין עוד בחידושי חתם סופר חולין יח א.

7. החתם סופר [יו"ד סימן רלד] מקשה, הרי במציאות הנראית לעינים אינו כן.

ומבאר שמאחר והעולם עשוי ככדור, ובעצם הרי כל נקודה שבכדור יכולה להיות הכי גבוהה

הגבוה בארץ ישראל.

אייתו ספר יהושע לבדוק בגבולי השבטים, ולא נתפרש שם באחד מהשבטים כל הגבולות מארבע רוחות אלא בשבט יהודה ובנימין בלבד. ונחלת יהודה גובלת בצפונה בנחלת בנימין, ובנחלת שאר השבטים. **ובכולהו**, בכל תחומי יהודה הגובלין בשאר שבטים, **כתיב "וירד [ועלה] הגבול"**, **ותאר הגבול**. ואלו בגבול **שבט בנימין "ועלה" כתיב אבל "וירד" לא כתיב**. אמרי: שמע מינה, **הכא הוא מקומו של בית המקדש**, בנחלת בנימין, שהיא הגבוהה ביותר ולכן לא נאמר בה לשון ירידה.

סבור למכנייה בעין עיטם, דמדלי, שהוא הגבוה בנחלת בנימין כדמוכח שם מקראי [ראה רש"י ומהרש"א ביאור המקומות והגבולין בהרחבה].

אמרי: נתתי ביה קליל, נעשה אותו נמוך מעט ונבנהו בירושלים, **כדכתיב "ובין כתפיו שכך"**, ולא כתיב "בראשו".

ואיבעית אימא, לכך לא בנאוה בעין עיטם, כי **גמירי**, דסנהדרין בחלקו דיהודה הוא, דכתיב "ומחוקק מבין רגליו" ו**שכינה בחלקו דבנימין**, כדלעיל שגבוה הוא מכולן. **ואי מדלינן ליה מתפליג טובא**, שיעין עיטם

רחוקה מנחלת יהודה והסנהדרין צריכה להיות בעזרה [שהיתה בחלק יהודה] דכתיב "וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה'". **מוטב דניתתי ביה פורתא**, ונבנהו בירושלים כדי להסמיך בית המקדש לנחלת יהודה שהיתה סמוכה לשם, **כדכתיב "ובין כתפיו שכך"**.

ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד, שהיה דורש מקום המקדש מהכתובים. **שנאמר "כי קנאת ביתך אכלתני"**.⁸

וכתיב "זכור ה' לדוד את כל ענותו שעינה את עצמו לעסוק ולדעת, אשר נשבע לה': אם אבא כאהל ביתי, אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצא מקום לה'... הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדה יער".

"באפרתה" זה יהושע, דקאתי מאפרים שמספר יהושע ידע מקום המקדש. **"מצאנוה בשדה יער"**, זה בנימין, דכתיב **"בנימין זאב יטרף"**.

מתניתין:

זבחי שלמי צבור, שהם כבשי עצרת הבאים עם שתי הלחם, **ואשמות**.

ושתים מהן זה להעמיד להם מלך ובנין בית המקדש, ואם כן שתי מצוות אלו קשורות ושייכות אחד למשנהו, והבין דואג כי מי שימצא את מקום המקדש יזכה גם כן במלכות על ישראל.

9. הקשה השיטה מקובצת הרי הנשבע שלא יישן ג' ימים מכין אותו וישן לאלתר, ואיך נשבע

מהכל, אולם מאחר והקדוש ב"ה ברא את העולם ממקום בית המקדש תחילה, אם כן נמצא שמקום בית המקדש, שהוא הנברא הראשון, הוא הנקודה הראשונה בכדור, ואם כן הוא גם כן הכי גבוה מן הכל, שממנו נתפשטה כל הארץ.

8. בספר בן יהודע מבאר קנאתו של דואג האדומי, שמאחר ונצטוו ישראל ג' מצוות,